

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lausunto

VN/24984/2020
VN/482/2021-TEM-9

10.11.2021

Hallintovaliokunta

Viite: HE 135/2021

Työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle

Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut hallituksen esitysluonnosta valmistelevaan sisäministeriön asettamaan arpajaislain uudistamista koskevan hankkeen työryhmään (SM051:00/2019). Työ- ja elinkeinoministeriö tukee hallituksen esityksen sisältöä. Lausunnossa esitystä tarkastellaan erityisesti sisämarkkina-, kilpailu- ja valtiontukinäkökulmista.

Esityksessä ehdotetaan arpajaislakiin lisättäväksi säännökset Veikkaus Oy:n rahapelien pelaamiseksi edellytettävästä pakollisesta tunnistautumisesta, maksuliikenne-estoista arpajaislailla säännellyn yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen rahapelitarjonnan saavutettavuuden estämiseksi, Veikkaus Oy:n rahapelien toimeenpanosta kertyvän peli- ja pelaajadatan hyödyntämisestä sekä säännökset arpajaislain vastaisten rahapelien markkinointia koskevan kieltopäätöksen ulottamisesta luonnollisiin henkilöihin ja hallinnollisen seuraamusmaksun määrittämisestä arpajaislain vastaisesta markkinoinnista. Lisäksi arpajaislain markkinointia koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja lakiin lisättäisiin säännökset Veikkaus Oy:n liiketoiminnan mahdollistamiseksi yritysten väliseen liiketoimintaan.

Sisämarkkinat, kilpailu ja valtiontuet

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että Suomen kansallinen lainsäädäntö rahapelien yksinoikeusjärjestelmästä muodostaa poikkeuksen EU-oikeuden palveluiden tarjoamisen vapauteen. Tällaisessa tilanteessa jäsenvaltion tulee kyetä osoittamaan, että kansallinen järjestelmä ehkäisee ja vähentää rahapelihaittoja tehokkaasti. Pelimonopolin tavoitteena ei EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan voi olla varojen kerääminen käytäväksi hyödyllisiin tarkoituksiin. Tämä voi olla ainoastaan sivuseuraus kansallisesta monopolijärjestelmästä.

Kansallisen rahapelijärjestelmän tulee olla EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti johdonmukainen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Euroopan Unionin tuomioistuin on myös edellyttänyt, että kansalliset toimenpiteet, joilla asetettuun päämäärään pyritään, ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että edellä mainitut näkökulmat on huomioitu hallituksen esityksessä asianmukaisesti. Ministeriö korostaa, että edellä mainittuihin seikkoihin tulee kiinnittää systemaattisesti huomiota myös lain toimeenpanossa.

Rahapelijärjestelmän EU-oikeuden mukaisuutta voi loppukädessä arvioida EU-tuomioistuin. EU-tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei näyttäisi olevan otettu kantaa siihen, voiko kansallinen yksinoi-

keustoimija tarjota pelinkehityspalveluita muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille rahapelitoimijoille ilman, että tällainen pelinkehityspalveluiden tarjoaminen olisi kotijäsenvaltiossa sovellettavan lakisääteisen yksinoikeusjärjestelmän EU-oikeudellisten reunaehtojen vastaista.

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että sisämarkkina- ja kilpailunäkökulmasta on tärkeää, että ehdotuksessa perustettavaksi ehdotettava tytäryhtiö ei harjoita rahapelitoimintaa Suomessa eikä muissa maissa. Ministeriö pitääkin välttämättömänä, että ehdotetussa 12 §:n 4 momentissa on mainittu, että siinä säädettäisiin Veikkaus Oy:n tytäryhtiön oikeudesta harjoittaa muuta toimintaa kuin rahapelitoimintaa. Tytäryhtiöllä ei olisi oikeutta harjoittaa rahapelitoimintaa. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää kilpailunäkökulmasta tärkeänä, että esitysluonnoksen 12 §:n mukaan toiminta eriyttäisiin kirjanpidollisesti Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnasta, ja että Tytäryhtiön ja Veikkaus Oy:n väliset taloudelliset suhteet järjestettäisiin markkinaehtoisesti. Ministeriö pitää edelleen myönteisenä perusteluissa todettua, että tarkoituksena ei ole poistaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltaa arvioida tarvittaessa Veikkaus Oy:n tytäryhtiön toimintaa kilpailulain 4 a luvun mukaisen kilpailuneutraliteettisääntelyn puitteissa.

Kannatettavaa on työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan niin ikään perusteluissa todettu, että valtioneuvoston kanslian tulisi tytäryhtiölle annettavan luvan myöntämistä harkitessaan huomioida sisämarkkina-, kilpailu- ja valtioneuvoston sääntelyn asettamat rajoitukset ja vaatimukset. Nämä oikeudelliset rajoitukset ja vaatimukset tulisi huomioida myös yritysten välisen liiketoiminnan käytännön toteutuksessa sekä aloittavan yhtiön toiminnan rahoitusjärjestelyissä. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää myönteisenä ehdotusta, että tytäryhtiölle laadittaisiin erilliset compliance-ohjeet ennen liiketoiminnan käynnistämistä. Tytäryhtiön suhteet kolmansiin arvioitaneen myös liiketoiminnallisiin, markkinaehtoisin perustein. Jos tytäryhtiön suhteita kolmansiin ei toteuteta markkinaehtoisesti, on mahdollista, että julkinen valta voi toiminnallaan myöntää etua yrityksille tytäryhtiön kautta. Tällaisessa tilanteessa tulee myös toteuttaa erillinen valtioneuvoston arviointi ennen tuen myöntämistä.

Arpajaislain muuttamista koskeva lakiehdotus on ilmoitettu Euroopan komissiolle teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti. Ilmoitus on toimitettu Euroopan komissiolle työ- ja elinkeinoministeriön kautta 23.4.2021. Malta esitti ehdotukseen yksityiskohtainen lausunnon 26.7.2021. Euroopan komissio ei antanut ehdotukseen huomautusta tai yksityiskohtaista lausuntoa. Direktiivin mukainen odotusaika päättyi 25.8.2021.

Direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisen menettelyn tavoitteena on estää uusien kaupan esteiden syntyminen varmistamalla, että kansallinen lainsäädäntö on EU:n lainsäädännön ja sisämarkkinoiden periaatteiden mukaista. Menettelyn avulla yritykset ja muut sidosryhmät voivat myös esittää ilmoituksista ehdotuksista huomautuksia teknisten määräysten TRIS-tietokannassa. Se, että säädös on ilmoitettu eikä esimerkiksi Euroopan komissio ole reagoinut siihen, ei kuitenkaan merkitse sitä, että säädös tai sen soveltaminen olisi EU:n lainsäädännön mukaista. Ilmoitettu säädös voi edelleen vaikuttaa tavaroiden ja palveluiden vapaaseen liikkuvuuteen sen mukaan, miten kansalliset viranomaiset soveltavat säädöstä.

Jos ehdotukseen tehdään myöhemmin huomattavia muutoksia, joissa lisätään tai tiukennetaan vaatimuksia, on se notifiotava uudestaan. Uudelleenilmoitusvelvollisuus koskee esimerkiksi tilanteita, joissa ehdotukseen tehdään sellaisia huomattavia muutoksia, jotka muuttavat soveltamisalaa, lyhentävät soveltamisaikataulua, lisäävät eritelmiä tai vaatimuksia taikka tiukentavat niitä. Uudelleenilmoitusvelvollisuus ei koskisi esimerkiksi tilannetta, jossa hallituksen esitystä supistetaan tai siitä poistetaan vaatimuksia.